

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisivitatea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia
CAUZA MIHAI TOMA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI
(Cererea nr. 1051/06)
Hotărâre
24 ianuarie 2012

Hotărârăa devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Mihai Toma împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, Mihai Poalelungi, Kristina Pardalos, *judcători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 4 ianuarie 2012,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 1051/06) îndreptată împotriva României, prin care un resortisant român, domnul Mihai Toma („reclamantul”) a sesizat Curtea, la 12 decembrie 2005, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Având în vedere că domnul Corneliu Bîrsan, judecătorul ales să reprezinte România, s-a abținut de la judecarea cauzei (art. 28 din Regulamentul Curții), Președintele Camerei I-a desemnat pe domnul Mihai Poalelungi ca judecător *ad hoc* (art. 26 § 4 din convenție și art. 29 § 1 din Regulamentul Curții).

4. Reclamantul a susținut, în special, că i-au fost încălcate drepturile garantate la art. 6 și 7 din convenție, în măsura în care permisul său de conducere i-a fost anulat la aproape 10 ani după evenimentele care ar fi putut determina acea măsură și în temeiul unei legi care nu exista la data evenimentelor.

5. La 12 mai 2010, președintele Secției a treia a hotărât să comunice Guvernului cererea. S-a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună (art. 29 § 1).

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

6. Reclamantul s-a născut în 1948 și locuiește în Târgu-Jiu.

7. La 2 decembrie 1995, reclamantul a fost oprit de poliție pentru conducere sub influența alcoolului. Poliția l-a informat la fața locului că i s-a suspendat dreptul de a conduce pe drumurile publice pentru 90 de zile. Permisul de conducere nu a fost ridicat fizic din posesia reclamantului.

8. La 13 februarie 1996, reclamantul a fost oprit de poliție în timp ce conducea un autovehicul și a fost trimis în judecată pentru infracțiunea de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul după ce permisul a fost suspendat în temeiul art. 36 alin. (2) din Decretul nr. 328/1966 privind circulația pe drumurile publice („Decretul nr. 328/1966”).

9. Prin sentința din 5 iunie 1997 Judecătoria Târgu Jiu l-a declarat pe reclamant vinovat de această infracțiune și i-a impus o amendă penală de 80000 Lei (ROL) și i-a dispus să plătească 40000 ROL cu titlul de cheltuieli de judecată. Aceasta l-a informat, de asemenea, pe reclamant că dacă nu se conformează ordinului de plată, amenda se poate înlocui cu pedeapsa închisorii (art. 63, C. pen.). Hotărârea a devenit finală întrucât părțile nu au introdus apel împotriva acesteia.

10. La 15 decembrie 2004, reclamantul a solicitat Serviciului Rutier Gorj să îi înlocuiască vechiul permis de conducere cu modelul nou, conform noilor reglementări în materie. La această dată, poliția i-a retras permisul de conducere și l-a informat că va fi anulat, deoarece reclamantul fusese oprit pentru conducere sub influența alcoolului în 1995.

11. În aceeași zi, poliția l-a informat pe reclamant că în temeiul art. 101 alin. (1) lit. b) din Ordonanța de urgență nr. 195/2002 permisul de conducere îi fusese anulat începând cu 9 decembrie 2004. Contestația sa la anulare i-a fost respinsă de Inspectoratul Județean de Poliție Gorj la 25 ianuarie 2005.

12. La 10 martie 2005, reclamantul a introdus o plângere la Tribunalul Gorj, cerând revocarea ordinului de anulare.

13. Prin hotărârea din 15 aprilie 2005, Tribunalul (Secția de contencios administrativ) a admis acțiunea pentru următoarele motive:

„Într-adevăr, în hotărârea din 5 iunie 1997 a Judecătoriei Târgu Jiu ... [reclamantului] i s-a aplicat o amendă de 80 000 ROL ... iar în temeiul Ordonanței de Urgență nr. 195/2002, permisul de conducere a fost anulat dacă conducătorul auto era găsit vinovat de o infracțiune în trafic ...

În temeiul art. 126 alin. (1) lit. (c), C. proc. pen., aplicarea amenzii penale se prescrie după trei ani; prin urmare, anularea permisului de conducere, fiind o pedeapsă accesorie, se prescrie în același timp cu pedeapsa principală.

Termenele sunt calculate de la data la care s-au petrecut evenimentele, așadar ... pedeapsa este în prezent prescrisă.”

14. Inspectoratul Județean de Poliție Gorj a introdus recurs și prin hotărârea definitivă din 12 iulie 2005, Curtea de Apel Craiova, (Secția de contencios administrativ) a casat hotărârea și a respins acțiunea inițială a reclamantului, motivând după cum urmează:

„Anularea permisului de conducere nu este o pedeapsă accesorie, așa cum a considerat în mod eronat instanța de prim grad; aceasta reprezintă o măsură administrativă cu reguli distincte care nu pot fi impuse decât de poliție.

Decretul nr. 328/1966 și Ordonanța de urgență nr. 195/2002 nu prevăd o limită de timp pentru aplicarea acestei măsuri; mai mult, în cazul reclamantului, măsura se aplică automat, deoarece acesta a fost condamnat penal pentru o infracțiune rutieră”.

II. Dreptul intern relevant

15. Art. 36 alin. (2) din Decretul nr. 328/1966 privind circulația pe drumurile publice incriminează circulația pe drumurile publice având permisul de conducere suspendat. Același act prevede că un permis de conducere poate fi anulat dacă posesorul acestuia a fost condamnat pentru o infracțiune penală conform reglementărilor cu privire la circulația pe drumurile publice [art. 42 alin. (2)]. Anularea este decisă de Șeful Inspectoratului Județean de Poliție odată ce hotărârea penală este definitivă [art. 42 alin. (3) și art. 43].

16. Decretul nr. 328/1966 a fost abrogat de Ordonanța de urgență nr. 195/2002, care a intrat în vigoare la 1 februarie 2003 și care, la art. 101 alin. 1 lit. (b), a introdus anularea automată a permisului de conducere. Acest act a fost modificat în mai multe rânduri, dar dispoziția relevantă era în aceeași formă la data la care s-a emis hotărârea definitivă în această cauză.

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 7 din convenție

17. Reclamantul s-a plâns cu privire la anularea permisului său de conducere. Acesta a făcut referire la art. 6 din convenție. Curtea consideră că această cerere ar putea ridica o problemă în temeiul art. 7 din convenție. Aceasta reiterează că are competența de a face încadrarea în drept a faptelor și astfel putea să decidă examinarea plângerii care i-a fost prezentată în temeiul mai multor dispoziții din convenție [a se vedea *Scoppola împotriva Italiei* (nr. 2) (MC), nr. 10249/03, pct. 54, CEDO 2009-...].

Art. 7 din convenție este redactat după cum urmează:

„1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepșirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care în momentul săvârșirii sale, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate.”

A. Cu privire la admisibilitate

18. Guvernul a susținut că măsura impusă reclamantului nu a constituit o „pedeapsă” în sensul art. 7 și că, prin urmare, plângerea era incompatibilă *ratione materiae* cu dispozițiile din convenție.

19. Reclamantul a contestat poziția Guvernului.

20. Curtea reiterează că respectivul concept de „pedeapsă” din art. 7 din convenție este, ca și noțiunea de „drepturi și obligații civile” și „acuzatie în materie penală” din art. 6 § 1, un concept autonom din convenție. Punctul de plecare în orice evaluare a existenței unei pedepse este dacă măsura în cauză este impusă în urma condamnării pentru o „infracțiune”. Alți factori care ar putea fi luați în calcul ca relevanți în această privință sunt natura și scopul măsurii în cauză; încadrarea sa în temeiul legislației naționale; procedurile implicate în elaborarea și implementarea măsurii; severitatea ei (a se vedea *Welch împotriva Regatului Unit*, 9 februarie 1995, pct. 27-28, Seria A, nr. 307-A).

21. Curtea a stabilit în cauza *Maszni împotriva României* (nr. 59892/00, pct. 66, 21 septembrie 2006) că deși anularea unui permis de conducere este calificată de legislația națională ca o măsură administrativă, aceasta constituie mai degrabă o problemă de materie

penală în scopul art. 6 din convenție, în măsura în care severitatea sa îi dă un caracter punitiv și disuasiv care aparține sancțiunilor penale [a se vedea, de asemenea, *Welch*, menționată anterior, pct. 28, și *Nilsson împotriva Suediei* (dec.), nr. 73661/01, 13 decembrie 2005]

Măsura în discuție în prezenta cauză ar trebui, astfel, să fie privită ca o pedeapsă penală în temeiul art. 7.

22. Prin urmare, excepția ridicată de Guvern este inadmisibilă (a se vedea de asemenea *Welch împotriva Regatului Unit*, 9 februarie 1995, pct. 28, Seria A, nr. 307-A).

23. Curtea ia act, de asemenea, că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din convenție. În continuare, subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

24. Reclamantul a susținut că respectiva curte de apel îi încălcase drepturile stabilite prin convenție neluând în considerare termenul de prescripție privind implementarea măsurii adoptate împotriva lui.

25. Guvernul a contestat acest argument. Acesta a susținut că reclamantul ar fi trebuit să poată anticipa că riscă anularea permisului de conducere întrucât măsura era în mod clar prescrisă atât în vechea legislație cât și în cea nouă și nu exista nicio limită de timp în care autoritățile să aplice această măsură. Prin urmare, acesta nu a fost de acord cu capătul de cerere al reclamantului referitor la faptul că i se aplicase o pedeapsă mai mare prin aplicarea noii legi.

2. Motivarea Curții

26. Curtea face referire la principii bine stabilite, dezvoltate în jurisprudența sa în contextul art. 7 din convenție [a se vedea, mai ales, *Kokkinakis împotriva Greciei*, 25 mai 1993, pct. 52, Seria A nr. 260-A; *Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României*, nr. 77193/01 și 77196/01, pct. 33-38, 24 mai 2007; *Kafkaris împotriva Ciprului* (MC), nr. 21906/04, pct. 139-141, CEDO 2008-...; *Sud Fondi S.r.l. și alții împotriva Italiei*, nr. 75909/01, pct. 105-110, 20 ianuarie 2009; și *Scoppola împotriva Italiei (nr. 2)* (MC), nr. 10249/03, pct. 92-109, 17 septembrie 2009]. Aceasta reiterează că art. 7 din convenție cere ca o infracțiune să fie clar definită în lege, ca legea să fie predictibilă și previzibilă, să interzică aplicarea retroactivă a legislației penale mai punitive în detrimentul acuzatului și să garanteze aplicarea retroactivă a legislației mai favorabile [*Scoppola (nr. 2)*, menționată anterior, pct. 93 și 109].

27. În prezenta cauză, Curtea ia act de faptul că în temeiul ordonanței de urgență, anularea permisului de conducere nu a mai fost lăsată la aprecierea poliției, ci devenea automată pentru cazuri similare celui al reclamantului (*a contrario*, *Coëme și alții*, menționată anterior, pct. 149; *mutatis mutandis*, *Jamil împotriva Franței*, 8 iunie 1995, pct. 32, Seria A nr. 317-B; și *M. împotriva Germaniei*, nr. 19359/04, pct. 127-128, 17 decembrie 2009).

28. Rezultă că aplicând noua lege autoritățile l-au privat pe reclamant de posibilitatea ca această măsură să nu fie luată împotriva lui, o posibilitate care fusese deschisă la data când a comis faptele în cauză.

29. Dat fiind timpul trecut între data faptelor și impunerea acestei pedepse, precum și lipsa oricărei acțiuni din partea poliției în acest timp, este rezonabil să se presupună că reclamantul a fost liniștit cu gândul că poliția a decis să nu îi anuleze permisul de conducere.

30. În plus, Curtea ia act de faptul că nu exista nicio mențiune în noua lege cu privire la posibilitatea aplicării retroactive. În consecință, reclamantul nu ar fi putut să prevadă că noua lege i s-ar putea aplica lui.

31. Rezultă că impunând automat această pedeapsă, la 10 ani după ce s-au petrecut faptele, printr-o nouă lege care nu avea elementul de previzibilitate, autoritățile (poliția și instanțele)

au înrăutățit situația reclamantului și astfel au încălcat principiul aplicării neretroactive a legislației penale în detrimentul acuzatului.

Prin urmare, a fost încălcat art. 7 din convenție.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din convenție

32. Reclamantul s-a plâns că respectiva curte de apel a dat o interpretare eronată legilor aplicabile, încălcând dreptul său la un proces echitabil prevăzut la art. 6 § 1 din convenție.

33. Ambele părți au prezentat observații cu privire la acest capăt de cerere.

34. Având în vedere constatarea referitoare la art. 7 din convenție (a se vedea supra pct. 31), Curtea consideră că acest capăt de cerere este admisibil, dar că nu este necesar să se analizeze dacă, în prezenta cauză, a fost încălcat art. 6 din convenție (a se vedea, printre altele, *Bota împotriva României*, nr. 16382/03, pct. 59, 4 noiembrie 2008).

III. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție

35. Reclamantul s-a plâns, în cele din urmă, că hotărârea definitivă din 12 iulie 2005 i-a încălcat dreptul la proprietate garantat la art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție.

36. Cu toate acestea, în lumina materialului pe care îl deține, și în măsura în care problemele care constituie obiectul plângerilor țin de competența sa, Curtea constată că acestea nu prezintă nicio aparență de încălcare a drepturilor stabilite la art. 1 din protocol.

Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din convenție.

IV. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

37. Art. 41 din convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

A. Prejudiciu

38. Reclamantul a considerat că a suferit atât un prejudiciu material cât și unul moral și a cerut Curții să decidă suma.

39. Guvernul a solicitat Curții să nu acorde daune reclamantului întrucât acesta nu și-a cuantificat și justificat cererile în conformitate cu art. 60 din Regulamentul Curții.

40. Curtea notează că reclamantul nu a făcut o cerere cuantificată pentru daune materiale și nu a justificat o astfel de cerere. Prin urmare, aceasta respinge cererea privind daunele materiale. Totuși, aceasta acordă reclamantului 3 000 EUR pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

41. Reclamantul nu a solicitat nicio sumă cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

42. Curtea consideră necesar ca dobânzile moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* capetele de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 și art. 7 din convenție admisibile și celelalte capete de cerere inadmisibile;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 7 din convenție;
3. *Hotărăște* că nu este necesar să se examineze capătul de cerere întemeiat pe art. 6 § 1 din convenție;
4. *Hotărăște*:
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, suma de 3000 EUR (trei mii de euro), convertită în moneda națională a statului pârât la rata aplicabilă la data plății, plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 24 ianuarie 2012, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte